Kobyliská střelnice ↘

Po stopách ATENTÁTU

↑ Text a foto: Martin Vítek

Letos v květnu uplynulo 70 let od atentátu na zastupujícího říšského protektora Reinharda Heydricha. Jedná se o jednu z nejvýznamnějších událostí české historie, ale mnohá místa s ní spojená byla označena a zpřístupněna veřejnosti teprve nedávno. Jejich návštěva může být námětem zajímavého výletu do Prahy.

Muzeum heydrichiády

Je to notoricky známý příběh: Píše se 27. květen 1942 a na automobil s třetím nejvýše postaveným mužem nacistické Říše útočí dvojice českých parašutistů. Samopal Jozefa Gabčíka selže, ale bomba vržená Janem Kubišem Heydricha těžce zraní. Zemře o týden později na rozsáhlou sepsi organismu. Mezitím žádá Hitler smrt deseti tisíc Čechů, ale nakonec se spokojí s vyhlazením Lidic. Atentátníci se spolu s dalšími parašutisty ukrývají v kostelní kryptě, ale po udání jejich kolegou Karlem Čurdou jsou 18. června obklíčeni gestapem s jednotkami SS a během sedmihodinového boje pokládají své životy.

Právě v posledním dějišti dramatu, v kryptě pravoslavného chrámu sv. Cyrila a Metoděje v Resslově ulici na pražském Novém Městě, můžeme zahájit naši historickou vycház-

↑ *Krypta chrámu sv. Cyrila a Metoděje, místo úkrytu parašutistů*

↑ *Původní průlez, kterým parašutisté vstupovali do svého úkrytu*

ku. Představitelé pravoslavné církve zde ve spolupráci s Vojenským historickým ústavem vybudovali Národní památník hrdinů heydrichiády. V předsálí krypty vzniklo nevelké, zato však nesmírně zajímavé muzeum. Spousta unikátních fotografií a exponáty, mezi kterými najdeme například model samopalu Sten použitého při atentátu, nebo i knížku potřísněnou krví jednoho z parašutistů, nás vtáhnou nejen do dramatických bojů v prostorách kostela, ale krok po kroku nás provedou všemi pohnutými událostmi léta roku 1942, obdobím nechvalně proslulým jako heydrichiáda.

Poté můžeme vstoupit do krypty samotné. V jejích ponurých prostorách s výklenky pro rakve se ukrývali parašutisté nekonečné tři týdny a nakonec zde dokázali dlouhé hodiny vzdorovat smršti kulek, pokusům o vyplavení požárními hadicemi i granátům se slzným plynem. Ve stěnách dodnes zejí důlky po odražených kulkách, zachovala se i díra ve zdi, kterou se parašutisté na poslední chvíli pokoušeli prokutat do pražské kanalizace.

Letmo, bohužel jen přes skleněnou zábranu, můžeme nahlédnout i do interiéru barokního chrámu, na jehož kůru se statečně bránila esesácké přesile předsunutá hlídka tří parašutistů.

Místo činu

Autentické místo atentátu, takzvaná kobyliská zatáčka v pražské Libni, dnes už bohužel neexistuje. Byla překryta křižovatkou Severojižní magistrály s přivaděčem ze Zenklovy ulice a historickou událost tu donedávna vůbec nic nepřipomínalo. Teprve v roce 2009 zde vyrostl oficiální Památník operace Anthropoid. Vysoký ocelový piedestal nese tři postavy – dva parašutisty a jednoho zástupce domácího odboje, symbolicky napřažené k sebevražednému skoku do propasti. I když se památník tyčí přímo nad autobusovou zastávkou Vychovatelna, nepočítali jeho tvůrci s příliš častým navštěvováním tohoto jinak trochu nevábného místa, a pomník je spíše velmi výrazným pohledovým prvkem nad rušným příjezdovým tahem do Prahy.

Atentátníci Gabčík s Kubišem se po svém činu rozprchli do ulic, které dnes nesou jejich jména. My se odsud můžeme vydat na místo jejich posledního odpočinku, na ďáblický hřbitov, který leží asi dva kilometry chůze odtud.

Spočinutí poslední

Před několika lety problesklo českými médii skandální odhalení: parašutisté, národní hrdinové, leží v jednom hrobě s nacistickými zločinci! Když ne ve stejné jámě, tak přinejmenším na stejném místě. Hromadné pohřbívání mělo totiž v ústraní ďáblického hřbitova dlouhou tradici. Už za první republiky tu v šachtových hrobech končila těla neidentifikovaných osob, pak sem tajně ukládali Němci oběti gestapáckého řádění a anonymní pohřbívání tu pokračovalo i po druhé světové válce, takže vedle hrdinů odboje dnes zřejmě spočívají i ostatky popravených nacistů a kolaborantů, jmenovitě třeba K. H. Franka a Haralda Wiesmanna, strůjců lidického masakru, nebo Karla Čurdy, zrádce parašutistů.

Severní část ďáblického hřbitova je vůbec pozoruhodným odkladištěm obětí českého dvacátého století. Sotva pár kroků od hrobů odbojářů byly v padesátých letech ukládány také ostatky lidí umučených nebo popravených v komunistických žalářích. Obětem komunismu byly odhaleny pomníky v devadesátých letech, hrdinům protinacistického odboje teprve v roce 2008.

Necelý kilometr od ďáblického hřbitova najdeme další nechvalně proslulé místo spjaté s událostmi roku 1942, Kobyliskou střelnici. Zde byly za heydrichiády popraveny stovky odbojářů. Zastřeleni tu byli také biskup Gorazd a Vladimír Petřek, představitelé pravoslavné církve, kteří ukrývali parašutisty v kostelní kryptě. Valy bývalé střelnice dnes nesou dlouhou řadu desek se jmény padlých a ve stínu vrostlých listnáčů tvoří zvláštní oázu pokoje a pietního ticha uprostřed panelového sídliště.

Další místa spjatá s atentátem a heydrichiádou

- **Lidice a Ležáky**, vyhlazené obce, na jejichž místech vznikly velmi důstojné památníky a muzea
- **Dolní Vilémovice** u Třebíče vyhlásily veřejnou sbírku na rekonstrukci **rodného domu Jana Kubiše** (č.p. 79), kde by měla vzniknout tematická expozice http://www.dolnivilemovice.cz/verejnasbirka.php
- **Dolní zámek v Panenských Břežanech** (okres Praha-východ) byl bydlištěm rodiny Heydrichových. Parašutisté původně zvažovali provést atentát právě zde.

Informace

www.pamatnik-heydrichiady.cz
– stránky muzea v kryptě pravoslavného chrámu sv. Cyrila a Metoděje

↑ *Památník operace Anthropoid na místě atentátu*

↓ *Větrací okno krypty dodnes nese stopy střelby*

↓ *Ďáblický hřbitov – místo posledního odpočinku parašutistů*